

Kommittédirektiv

Stärkt stöd till personer som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck

Beslut vid regeringssammanträde den 27 augusti 2026

Sammanfattning

En särskild utredare ska analysera om det i syfte att stärka stödet till enskilda som utsätts eller har utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck bör införas en funktion med uppgift att ge vägledning till den enskilde att hitta rätt i samhällssystemet (hedersombud). I uppdraget ingår att, oavsett ställningstagande i sak, lämna förslag på en verksamhet med hedersombud.

Utredaren ska bl.a.

- analysera och ta ställning till om införandet av funktionen hedersombud kan vara ett ändamålsenligt sätt att stärka stödet till enskilda som utsätts eller har utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck,
- analysera och föreslå hur en verksamhet med hedersombud bör organiseras,
- analysera och föreslå hur hedersombudens uppdrag bör se ut,
- analysera och föreslå vilka krav som bör ställas på hedersombud och vilket stöd ett sådant bör få för att kunna genomföra sitt uppdrag,
- analysera och föreslå hur hedersombudens erfarenheter systematiskt kan tas om hand nationellt och regionalt och vid behov resultera i ändrade arbetssätt, med fokus på insatser för personer som vill lämna en hederskontext, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2027.

Uppdraget att analysera om funktionen hedersombud bör införas

Det råder bred enighet i politik och samhälle om att det hedersrelaterade våldet och förtrycket måste upphöra och behöver bekämpas med full kraft. Kultur, sedvänja, religion, tradition eller heder får aldrig användas som rättfärdigande för våld och förtryck.

Hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt samhällsproblem med flera särskiljande drag som kräver särskild kunskap och uppmärksamhet. Regeringen har bedömt att det behövs ett särskilt delmål mot hedersrelaterat våld och förtryck för att ge området ökad uppmärksamhet och synlighet, stärka kunskapen och bidra till att detta våld och förtryck upphör. Därför presenterades ett nytt sjunde jämställdhetspolitiskt delmål i budgetpropositionen för 2026: ”Hedersrelaterat våld och förtryck ska upphöra. Alla, oavsett kön, ska genom hela livet ha samma rätt och möjlighet att leva sitt liv utan att begränsas av kollektivt grundade hedersnormer” (prop. 2025/26:1 utg.omr. 13). Det särskilda delmålet synliggör att hedersrelaterat våld och förtryck tar sig kollektiva uttryck och därför kan skilja sig från andra våldsområden.

Hedersrelaterat våld och förtryck innebär att människor begränsas i sina liv och utsätts för påtryckningar eller våld som syftar till att upprätthålla kollektivets kontroll över individen. Hedersrelaterat våld och förtryck är kopplat till hedersnormer som bygger på starka patriarkala eller heteronormativa föreställningar. Våldet och förtrycket kan ta sig många uttryck: från begränsningar i vardagen när det gäller klädsel, umgänge och rörelsefrihet till begränsningar i val av utbildning, arbete och äktenskap. I sin mest extrema form kan hedersnormerna leda till allvarlig brottslighet såsom hot om våld och våld, inklusive dödligt sådant. Det hedersrelaterade våldet och förtrycket kan förekomma i form av fysiskt, psykiskt, sexuellt och ekonomiskt våld, inklusive digitala dimensioner av dessa våldsformer. Våldet och förtrycket kan utövas både i det privata och i det offentliga rummet.

Den 9 april 2026 beslutade regeringen om en nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, utnyttjande i prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck (skr. 2025/26:245). I strategin beskrivs att regeringens insatser för att nå de jämställdhetspolitiska delmålen mot våld, förtryck och utnyttjande kommer att riktas in på fem

strategiska områden där det finns fortsatta utvecklingsbehov. Ett av dessa är stöd och skydd till våldsutsatta – förbättrad tillgång och ökad jämlikhet över hela landet. Inom ramen för det strategiska området lyfts flera aspekter som är särskilt relevanta för den som har utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck.

Den 4 juni 2026 beslutade regeringen om en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck. Handlingsplanens åtgärder för stöd och skydd syftar till att säkerställa att barn, unga och vuxna som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck får tidigt, specialiserat och långsiktigt stöd, oavsett var i landet de bor. Arbetet tar sikte på både akuta skyddsbehov och möjligheten att bygga ett självständigt liv fritt från våld.

Ett flertal lagändringar som stärker skyddet för utsatta och förbättrar förutsättningarna för att förebygga, upptäcka och lagföra hedersrelaterade brott har beslutats eller föreslagits. Det handlar bl.a. om skärpta straff, att fler fall av hedersrelaterat våld och förtryck ska träffas av straffbestämmelser och förbättrade möjligheter till informationsutbyte mellan myndigheter. Även på civilrättens område har lagändringar för att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck beslutats, bl.a. om förbud mot kusinäktenskap och utmönstring av undantaget från förbudet mot att erkänna otillåtna utländska äktenskap.

Regeringen har vidtagit åtgärder för att säkerställa att alla som är eller riskerar att bli utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck får likvärdig tillgång till specialiserat stöd och skydd, oavsett var i landet de bor. Regeringen har även vidtagit åtgärder för att stärka kunskapen bland yrkesverksamma, exempelvis inom skolan. Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck omfattar insatser som stärker informationen till allmänheten, utvecklar regionala och lokala stödstrukturer och förbättrar samverkan mellan statliga myndigheter, kommuner, regioner och civilsamhälle.

Låga trösklar till skydd och stödinsatser är ofta avgörande för att en våldsutsatt person ska söka hjälp. Regeringen har med anledning av detta vidtagit flera åtgärder som ingår i det lämnaprogram som presenterades 2024 i åtgärdsprogrammet Fri och trygg utan våld och förtryck (A2024/00869). En central åtgärd är Socialstyrelsens uppdrag att föreslå åtgärder för att våldsutsatta ska få samordnat stöd vid myndighetskontakter. I uppdraget

ingår att analysera om kontaktpersoner är en ändamålsenlig insats för att tillgodose våldsutsattas behov (regleringsbrev för 2024 till Socialstyrelsen).

Att stödinsatser är samordnade är en avgörande faktor för att de ska bli framgångsrika. När det gäller barn som har utsatts för brott kan sådan samverkan ske i barnahus. Regeringen har även stärkt satsningen på regionala resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck, för att alla som är eller riskerar att bli utsatta ska få specialiserat och likvärdigt stöd i hela landet.

När någon är utsatt för just hedersrelaterat våld och förtryck kan steget att söka hjälp vara ännu större än för andra våldsutsatta. Det finns ofta en komplex hotbild mot utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, eftersom våldet och förtrycket inte sällan utövas och stöds av flera personer. Utsatta behöver i regel lämna hela, eller stora delar av, sin familj, sin släkt och sitt sociala sammanhang. Det ökar behovet av stöd från samhället, även på lång sikt. Behovet är särskilt stort när den utsatta är barn eller ung vuxen. Utsatta behöver i större utsträckning få tillgång till långsiktigt och sammanhållet stöd och skydd.

Eftersom hedersrelaterat våld och förtryck ofta är sanktionerat av närstående är det särskilt viktigt att samhället tydligt tar avstånd från detta och erbjuder det stöd som krävs för att individer ska våga bryta upp och bli fria från förtrycket.

Trots redan vidtagna åtgärder finns det personer som är utsatta för hedersrelaterat våld eller förtryck som har svårt att få den hjälp och det stöd som de behöver. Regeringen bedömer därför att det finns ett behov av att utreda om stödet är ändamålsenligt eller behöver stärkas ytterligare genom en möjlighet till vägledning i att hitta rätt i samhällssystemet. En sådan funktion bör vara oberoende i förhållande till de offentliga aktörer som i dag har ansvar inom området hedersrelaterat våld och förtryck. Funktionen skulle, utöver att vägleda den enskilde individen, även kunna bidra till att identifiera systematiska brister så att dessa kan åtgärdas. Det bör därför analyseras om en verksamhet med hedersombud bör införas. I likhet med den försöksverksamhet med oberoende barnombud som Socialstyrelsen har i uppdrag att stödja och följa upp (S2025/00404) ska detta inte innebära att befintligt ansvar och befintliga uppgifter fräntas kommuner, regioner eller andra myndigheter.

Utredaren ska därför

- analysera och ta ställning till om införandet av funktionen hedersombud kan vara ett ändamålsenligt sätt att stärka stödet till enskilda som utsatts eller har utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck.

Uppdraget att lämna förslag på en verksamhet med hedersombud

Hedersombud bör komplettera det stöd som finns

Oavsett ställningstagande i sak i deluppdraget att analysera om funktionen hedersombud bör införas bör utredaren lämna förslag på en verksamhet med hedersombud.

Våldsutsatta är ofta i behov av stödinsatser från flera samhällsaktörer, men den enskildes behov varierar. De kan utöver direkt skydd behöva stöd i praktiska frågor såsom hjälp med boende, ekonomi och fritidsaktiviteter. Det finns ett behov av att analysera vad vägledningen från ett hedersombud kan och bör omfatta för att ombudet inte ska ersätta utan komplettera och binda samman det skydd och stöd som samhället redan i dag ska ge. En utgångspunkt är att hedersombud bör ha en helhetsbild av vad den som är eller har varit utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck har rätt till och kunna vägleda personer att få del av information om regler och rättigheter samt om det stöd och skydd som finns att tillgå. De bör ge vägledning, men ska inte vara de som tillhandahåller några delar av samhällets stöd. Hedersombuden bör även kunna lämna information om vilka åtgärder som står till buds för att söka upprättelse för enskilda som anser att det offentliga har brustit i sina skyldigheter inom området hedersrelaterat våld och förtryck. Det kan exempelvis vara fråga om information om möjligheten att överklaga ett beslut eller möjligheten att göra en anmälan till tillsynsmyndighet, men inte att agera rättslig företrädare för den enskilde.

Hedersombuden bör kunna ge en vägledning inom samtliga områden där samhället erbjuder insatser för enskilda som har utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck. För att hedersombud inte ska representera en aktör som kan fatta beslut om personen i fråga bör de vara oberoende gentemot de samhällsaktörer som har ett ansvar för att ge skydd och stöd till personer i målgruppen.

En lösning som bör övervägas är att koppla verksamheten med hedersombud till brottsofferstöd som erbjuds av ideella organisationer. I den nationella strategin mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, utnyttjande i prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck pekar regeringen på att de ideella organisationernas verksamhet på brottsofferområdet spelar en viktig roll för att förebygga våld och ge stöd till utsatta. Deras roll för att lyfta fram de utsattas berättelse är central och civilsamhällets kompetens bör tas tillvara i verksamheten.

Det är viktigt att en verksamhet med hedersombud vilar på samma kunskapsmässiga grund och utförs på ett likvärdigt sätt över hela landet. Det bör övervägas om detta bäst uppnås genom att *en* aktör får i uppdrag att både uppställa vilka kvalifikationskrav som ett hedersombud ska uppfylla och utse hedersombud, oavsett var i landet de ska verka. En sådan lösning bör inte utesluta att dessa kan verka genom exempelvis organisationer inom det civila samhället eller genom egen verksamhet.

Med utgångspunkt i det som lyfts fram ovan behöver det analyseras hur en verksamhet med hedersombud bäst kan organiseras, hur hedersombud bör utses, finansieringsstruktur och hur funktionen bör förhålla sig till andra aktörer. Här kan en jämförelse göras med andra former av ombud, såsom oberoende barnombud, vittnesstöd och studentombud. Jämförelsen ska dock inte omfatta ombud som anställs av regeringen.

Analysen bör omfatta frågor om hur barns rättigheter kan tillgodoses, både när det är de själva som är utsatta och när de påverkas som anhöriga. Den bör även omfatta frågor om tillgänglighet i hela landet, tillgänglighet oberoende av könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder och hur personer som på grund av bristande språkkunskaper eller andra faktorer har begränsad kunskap om det svenska samhället ska kunna nås.

För att en verksamhet med hedersombud ska få önskad effekt och för att utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck i praktiken ska få tillgång till hedersombud behöver proceduren för detta vara så enkel som möjligt.

Utredaren ska därför

- analysera och föreslå hur en verksamhet med hedersombud bör organiseras, bl.a. om den bör kopplas till brottsofferstöd som erbjuds av

- ideella organisationer, samt hur den bör förhålla sig till myndigheters ansvar och verksamhetsområden och till befintligt samordnat stöd eller samverkansmodeller såsom regionala resurscentrum och barnahus,
- analysera och föreslå hur funktionen bör utformas för att tillgodose barns rättigheter och för att vara tillgänglig i hela landet och för alla i målgruppen oberoende av könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder samt hur personer som på grund av bristande språkkunskaper eller andra faktorer har begränsad kunskap om det svenska samhället ska kunna nås,
 - analysera och föreslå hur hedersombudens uppdrag bör se ut,
 - analysera och föreslå hur hedersombud bör utses och hur en enskild ska gå till väga för att så enkelt som möjligt få tillgång till ett sådant,
 - analysera och föreslå vad som behövs för att en verksamhet med hedersombud ska vila på samma kunskapsmässiga grund och utföras på ett likvärdigt sätt över hela landet, bl.a. om *en* aktör bör få i uppdrag att både uppställa vilka kvalifikationskrav som ett hedersombud ska uppfylla och utse hedersombud, oavsett var i landet de ska verka,
 - lämna förslag på finansieringsstruktur, och
 - lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredaren ska i denna del beakta resultaten från Socialstyrelsens uppdrag att föreslå åtgärder för att våldsutsatta ska få samordnat stöd vid myndighetskontakter (regleringsbrev för 2024 till Socialstyrelsen). Utredaren ska vidare beakta att förslag om organisering eller styrning av statsförvaltningen, t.ex. om organisationsform, ledningsform, uppgifter och uppdrag, ska utformas och motiveras utifrån regeringens förvaltningspolitiska inriktning. Det innebär bl.a. att den statliga förvaltningens organisation bör vara ändamålsenlig med en tydlig ansvarsfördelning (prop. 2009/10:175).

Hedersombud behöver ha god kompetens i frågor om hedersrelaterat våld och förtryck

För att effektivt förebygga och motverka hedersrelaterat våld och förtryck krävs särskild kunskap om hedersnormer och deras uttryck. Regeringen konstaterar i den nationella strategin mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, utnyttjande i prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck att införandet av ett eget delmål om att hedersrelaterat våld och förtryck ska upphöra innebär ett förstärkt fokus på kunskapsutveckling inom detta våldsområde. För att delmålet ska få avsedd

effekt är det avgörande att kunskapen utgår från brottsoffrets behov och sedan omsätts i praktiken genom konkreta åtgärder och förbättrade arbetsmetoder.

Därför är det centralt att ett hedersombud har god kompetens inom området, de särskilda uttryck och mekanismer som utmärker hedersrelaterat våld och förtryck samt våldsutsattas behov. Det är även viktigt att den som utses till hedersombud har god och uppdaterad kunskap om aktuell relevant lagstiftning och andra regelverk. Utöver kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck behövs även god generell kunskap såväl om rättsväsendet som om det stöd, skydd och behandling som en våldsutsatt person kan få från det offentliga. Utredaren bör därför analysera hur utbildningsinsatser bör organiseras och vilka utbildningar som bör vara obligatoriska. Utbildningar bör vara nationellt samordnade för att det ska finnas en likvärdighet i kompetensen. Det är centralt att de utbildningar som erbjuds är baserade på aktuella läges- och problembilder och att kunskap som förmedlas är baserad på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Det är vidare av stor vikt att den som utses har en personlig lämplighet för åtagandet.

Utredaren ska därför

- analysera och föreslå vilka krav som bör ställas på hedersombud, vilket stöd i form av utbildningar eller liknande som ett hedersombud bör få för att kunna genomföra sitt uppdrag samt om någon utbildning bör vara obligatorisk, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

En nationell informationspunkt om skydd, stöd och hedersombud

Det är viktigt att det är enkelt för enskilda att få kunskap om hedersombud, vad de kan hjälpa till med och hur enskilda går till väga för att få tillgång till ett sådant. Ett alternativ som bör övervägas för att uppnå detta är att samla sådan information i en nationell informationspunkt. Det bör även övervägas om en sådan informationspunkt också bör innefatta information om det skydd och stöd som i övrigt tillhandahålls av samhället för enskilda som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck.

Jämställdhetsmyndigheten har sedan myndigheten inrättades haft i uppgift att arbeta mot hedersrelaterat våld och förtryck. Sedan den 1 januari 2026 har myndigheten fått utökade uppgifter, vilket bl.a. omfattar att stödja länsstyrelserna i deras arbete med hedersrelaterat våld och förtryck med fokus på införandet av nationella myndigheters kunskapsstöd, arbetssätt och metoder i regionala och lokala verksamheter. Denna uppgift innebär att myndigheten har tillgång till information om det skydd och stöd som tillhandahålls runt om i landet. Det bör därför övervägas om en informationspunkt om hedersombud samt om det skydd och stöd som tillhandahålls av samhället bör inrättas vid Jämställdhetsmyndigheten.

Utredaren ska därför

- analysera och ta ställning till om en nationell informationspunkt om hedersombud samt om det skydd och stöd som i övrigt tillhandahålls av samhället, bör inrättas och i så fall vilken information som bör tillhandahållas samt om den bör inrättas vid Jämställdhetsmyndigheten, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Hedersombuds erfarenheter kan bidra till ändrade arbetssätt

Syftet med en verksamhet med hedersombud är att den som utsätts eller har utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck ska kunna få vägledning i att hitta rätt i samhällssystemet. Det är viktigt att en sådan verksamhet och dess effekter följs upp och utvärderas för att den vid behov ska kunna anpassas så att den i praktiken bidrar till att personer som är eller riskerar att bli utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck får likvärdig tillgång till stöd och skydd, oavsett var i landet de bor.

I Jämställdhetsmyndighetens redovisning av uppdraget att ta fram en kunskaps- och forskningsöversikt om hedersrelaterat våld och förtryck med internationella perspektiv samt att genomföra kompetenshöjande insatser (Rapport 2026:9) lyfts att det finns ett omfattande kunskapsunderlag om hedersrelaterat våld och förtryck i Sverige. Kunskapen kommer till uttryck i myndighetsrapporter, stödmaterial, kurslitteratur och andra kunskapsunderlag riktade till yrkesverksamma inom olika verksamheter. I stora delar av materialet beskrivs och förstås hedersrelaterat våld och förtryck på i stort sett samma sätt, bl.a. vad gäller våldets kollektiva dimensioner, kopplingen till kön och makt samt betydelsen av ett barnrättsperspektiv. Samtidigt visar

Jämställdhetsmyndighetens sammanställning att kunskapsläget är mer begränsat när det gäller hur denna kunskap används i praktiken. Sammanställningen ger en bild av vilka kunskapsstöd och arbetssätt som finns tillgängliga, men innehåller i begränsad utsträckning information om hur dessa tillämpas i olika verksamheter eller vilka effekter och resultat de leder till. Avsaknaden av sådan kunskap framträder enligt myndigheten som en central utmaning i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Ett utvecklingsområde som Jämställdhetsmyndigheten har identifierat är ökad kunskap om användning och implementering av befintligt kunskapsstöd. Fortsatt arbete behöver enligt myndigheten belysa hur befintliga kunskapsstöd används, vilka organisatoriska och verksamhetsmässiga förutsättningar som påverkar användningen samt hur stöden relaterar till olika aktörers uppdrag och ansvar.

Ett hedersombud kommer genom kontakten med utsatta att få ännu bättre praktisk kännedom om hur samhällets stöd fungerar för den som har utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck och var luckorna finns. Det ger ombuden goda förutsättningar att bidra till att det ordinarie arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck stärks. Hedersombudens erfarenheter bör därför systematiskt tas om hand så att de kan resultera i ändrade arbetssätt, för bättre stöd från samhället på lång sikt.

Jämställdhetsmyndigheten ansvarar för att synliggöra och motverka hedersrelaterat våld och förtryck med inriktning på nationell kunskapsutveckling och strategiska övergripande frågor. Jämställdhetsmyndigheten samordnar även genomförandet av uppdraget med att ta fram indikatorer för uppföljning av delmålen mot våld, förtryck och utnyttjande och nollvisionen för dödligt våld mot kvinnor (A2026/00417).

Alla länsstyrelser har i uppdrag att arbeta för att alla som är eller riskerar att bli utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck ska få specialiserat och likvärdigt stöd i hela landet inom ramen för regionala resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck (A2025/01207).

Socialstyrelsen har i uppdrag att föreslå åtgärder för att våldsutsatta ska få samordnat stöd vid myndighetskontakter (regleringsbrev för 2024 till Socialstyrelsen).

Det är centralt att berörda aktörer ska kunna ta del av hedersombudens erfarenheter och använda dem till att stärka arbetet nationellt, regionalt och lokalt.

Utredaren ska därför

- analysera och föreslå hur hedersombudens erfarenheter från kontakten med enskilda systematiskt kan tas om hand nationellt och regionalt och vid behov resultera i ändrade arbetssätt, med fokus på insatser för personer som vill lämna en hederskontext,
- analysera och föreslå hur en verksamhet med hedersombud bör följas upp och utvärderas, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Konsekvensbeskrivningar

Förslagen ska redovisas enligt vad som anges i kommittéförordningen (1998:1474) och förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. Om förslagen innebär offentligfinansiella kostnader ska förslag till finansiering lämnas enligt 15 § kommittéförordningen.

Utredaren ska beskriva konsekvenser för jämställdhet och barnets rättigheter samt konsekvenser för personer med funktionsnedsättning. Utredaren ska även beskriva förslagens eventuella påverkan på möjligheten att nå det integrationspolitiska målet och målet för regeringens politik mot utanförskap.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredaren ska ha dialog med och hämta in upplysningar från nationella myndigheter, länsstyrelser, kommuner och regioner samt andra relevanta aktörer, såsom civilsamhällesorganisationer.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2027.

(Arbetsmarknadsdepartementet)